

PERSVRIJHEIDSFONDS

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Persvrijheidsmonitor 2022	3
Zaken die het fonds steunt in 2022.....	4
Bestuur	7
Grondleggers en ondersteuners	8
Doelstellingen.....	9
ANBI.....	10
Subsidieaanvraag	11
Contact	11
Jaarrekening 2022	12

Voorwoord

Het Persvrijheidsfonds staat voor het verdedigen van de persvrijheid in de ruimste zin van het woord. De meest zichtbare manier waarop we die doelstelling uitvoeren is via het starten en ondersteunen van juridische procedures met een principieel karakter. Ook in 2022 hebben we weer een aantal journalisten kunnen helpen in hun verweer tegen partijen voor wie persvrijheid minder vanzelfsprekend is dan we graag zouden zien.

Daarnaast richt het Fonds zich op het signaleren, aan de kaak stellen en waar mogelijk opheffen van alle door de overheid of anderen opgeworpen belemmeringen. Wat we doen is niet altijd zichtbaar, maar daarmee niet minder belangrijk voor een goed functionerende democratie.

Dat het nog steeds nodig is blijkt onder meer uit de uitkomsten van een enquête die Persveilig (zie pagina 3) in 2022 uitvoerde. De helft van de ondervraagde journalisten geeft aan te maken te hebben gehad met (dreiging van) juridische stappen vanwege een publicatie. Vrouwelijke journalisten hebben het extra zwaar: maar liefst acht op de tien hebben wel eens te maken gehad met vormen van intimidatie, agressie of bedreiging. Dankzij Persveilig hebben we nu beter zicht op die schrikbarende cijfers en het is mede daarom geruststellend dat de overheid dit initiatief blijft steunen.

Activiteiten zoals juridische procedures kosten vaak veel geld en daarom is het goed om te merken dat er jaar na jaar weer partijen zijn die ons werk financieel steunen. Verderop in dit jaarverslag ziet u hun namen; het is een mooie lijst van betrokken organisaties, maar er kunnen er altijd meer bij. Voelt u zich net als zij betrokken bij de strijd voor persvrijheid, schroom dan niet dat ideaal kracht bij te zetten met een eenmalige of terugkerende donatie. U helpt er de persvrijheid in de volle breedte mee - een grondrecht dat helaas nog steeds niet voor iedereen even vanzelfsprekend is.

Namens het bestuur,

Bart Brouwers

Voorzitter Stichting Persvrijheidsfonds

Persvrijheidsmonitor 2022

De persvrijheid in Nederland staat de afgelopen jaren onder druk. In 2022 duikelde Nederland op de internationale World Press Freedom Index van Reporters Without Borders van de zesde naar de 28e plaats. Deze enorme terugval had onder andere te maken met de moord op Peter R. de Vries in juli 2021. In de World Press Freedom Index 2023 herwint Nederland haar zesde positie. Dit is onder andere te danken aan de vervolging van de verdachten in de zaak De Vries, aan de hulpverlening door PersVeilig aan bedreigde journalisten en de daling van het geweld tegen journalisten in 2022 na het zeer gewelddadige ‘corona’-jaar 2021.

In 2022 hebben journalisten in totaal 198 keer melding van een incident gedaan bij PersVeilig. Het gaat vooral om bedreigingen (133 meldingen), fysiek geweld (33 meldingen) en stalking of intimidatie (13 meldingen). Het aantal meldingen is lager dan het jaar daarvoor, toen het totaal op 272 meldingen kwam. Het aantal meldingen van fysiek geweld daalde. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk dat het voorafgaande jaar (2021) een coronajaar was waarin veel rellen waren, en veel demonstraties werden gehouden. Ook 2022 was een onveilig jaar voor journalisten. Het is geen uitzondering meer dat bijvoorbeeld bij boerenprotesten of Sinterklaasintochten journalisten worden lastiggevallen. Uit onderzoek blijkt dat het aantal meldingen bij PersVeilig slechts het topje van de ijsberg is, omdat maar een klein aantal journalisten daadwerkelijk een incident meldt.

Uit een enquête van PersVeilig blijkt dat een kwart van de Journalisten in Nederland voorzichtiger is met het publiceren van berichten. De helft van de journalisten heeft te maken gehad met (dreiging van) juridische stappen vanwege een publicatie. Acht op de tien vrouwelijke journalisten hebben wel eens te maken gehad met vormen van intimidatie, agressie of bedreiging. Bijna een derde hiervan ervaart dit regelmatig. Ruim de helft van de vrouwelijke journalisten was in 2022 het mikpunt van online agressie. Ook hadden veel vrouwelijke journalisten last van discriminatie op basis van hun geslacht.

Vanuit de overheid worden deze problemen onderkend. Staatssecretaris Uslu (Cultuur en Media) en minister Yeşilgöz-Zegerius (Justitie en Veiligheid) kondigden in 2022 aanvullende maatregelen aan om de persvrijheid in Nederland te beschermen. Zo wordt de steun aan het initiatief *PersVeilig* verlengd. Samen met het Netwerk Mediawijsheid wordt een aanpak ontwikkeld om Nederlanders meer mediabewust te krijgen. Verder wil het kabinet het meldingssysteem van online intimidatie van journalisten verbeteren en wordt meer onderzoek gedaan naar de specifieke doelgroepen van de problemen die spelen rondom de journalisten.

Zie ook: [Persvrijheidsmonitor en juridische analyse](#)

Zaken die het fonds steunt in 2022

Persvrijheidsfonds steunt aangehouden fotojournalist

5 januari 2022

Het Persvrijheidsfonds steunt fotojournalist Marco de Swart in zijn procedure tegen de Politie Eenheid Den Haag en de Staat. De Swart deed op 13 oktober 2021 (foto)verslag van een op handen zijnde protestactie van Extinction Rebellion in Den Haag en bevond zich daarvoor in de wagen van enkele demonstranten. Hij was daarbij voor een ieder duidelijk herkenbaar als journalist, door onder meer het zichtbaar dragen van een relenkaart en het tonen van zijn politieperskaart. Desondanks werd hij door de politie aangehouden en werden zijn telefoon en camera's in beslag genomen.

De Swart meent dat de aanhouding en de inbeslagneming onrechtmatig zijn en wendt zich tot de rechtbank voor een verklaring voor recht en vergoeding van zijn schade.

Persvrijheidsfonds steunt procedure tegen de blokkade van RT en Sputnik

30 mei 2022

Het Persvrijheidsfonds steunt een procedure tegen de blokkade van RT en Sputnik. Het fonds doet dit in een coalitie van providers en organisaties die opkomen voor internetvrijheid en vrijheid van de pers. De coalitie vraagt de Europese rechter een oordeel te geven over de EU-breed opgelegde blokkade van de Russische staatskanalen RT en Sputnik (en anderen). Daartoe is op 24 mei jl. een verzoekschrift ingediend bij het Europese Hof in Luxemburg.

Persvrijheidsfonds steunt fotograaf in Litouwse hoger beroepszaak

2 juni 2022

Rob Hornstra, documentairemaker en fotojournalist, is in Litouwen in hoger beroep veroordeeld vanwege de publicatie van een foto van een minderjarige in de publieke ruimte.

Het Persvrijheidsfonds heeft de journalist gesteund omdat hij als freelancer slechts beperkte middelen tot zijn beschikking heeft waardoor hij zich niet volwaardig kan verdedigen. Het Persvrijheidsfonds is van mening dat de vrijheid van onafhankelijk werkende fotografen niet belemmerd mag worden doordat anderen hem financieel op onevenredige wijze willen schaden.

Persvrijheidsfonds steunt journalist in beroepszaak tegen AIVD

15 augustus 2022

Het Persvrijheidsfonds heeft besloten een journalist financieel te ondersteunen in de advocaatkosten die gemaakt moeten worden vanwege een bezwaar- en beroepsprocedure tegen de AIVD.

Het Persvrijheidsfonds ziet graag een principiële uitspraak over de vraag of de AIVD bevoegd is om iemand te volgen en op welke gronden dit plaatsvindt. Het fonds is van mening dat een journalist onder deze omstandigheden namelijk niet in staat is om het vak goed uit te oefenen. Tevens vindt het fonds dat hier sprake is van een principiële kwestie die een ernstige belemmering vormt van de bronbescherming en daarmee ook de persvrijheid in heel Nederland raakt.

Persvrijheidsfonds steunt aangehouden fotojournalist in hoger beroep

30 september 2022

Het Persvrijheidsfonds steunt fotojournalist Marco de Swart in het hoger beroep tegen het vonnis van 8 september 2022 van de kantonrechter Rechtbank Den Haag.

In dit vonnis oordeelde de kantonrechter dat de aanhouding van De Swart op 13 oktober 2021 niet onrechtmatig was. De fotograaf meent echter dat hem het werk is gehinderd en de aanhouding niet had mogen plaatsvinden. De Swart bevond zich destijds in de wagen bij enkele demonstranten om van binnenuit verslag te kunnen doen van een op handen zijnde protestactie van Extinction Rebellion in Den Haag. Hij was daarbij voor een ieder duidelijk herkenbaar als journalist, door onder meer het zichtbaar dragen van een rellekaart en het tonen van zijn politieperskaart. Desondanks werd hij door de politie aangehouden en werden zijn telefoon en camera's in beslag genomen.

Persvrijheidsfonds steunt journalisten in beroepszaak tegen de AIVD

5 december 2022

Het Persvrijheidsfonds heeft besloten een tweede journalist financieel te ondersteunen in de advocaatkosten die gemaakt moeten worden vanwege een bezwaar- en beroepsprocedure tegen de AIVD. Het betreft de bezwaarprocedure voor de in 2017 overleden journalist en documentairemaker Mehmet Ulger.

Ulger en Braam schreven een boek over de Grijze Wolven, een Turks nationalistische beweging, die ook in Nederland actief was. Naar aanleiding van onder andere deze publicatie blijkt de AIVD over beide journalisten een dossier te hebben bijgehouden, althans blijken beide journalisten veelvuldig met naam genoemd te worden in de door hen opgevraagde persoonsgegevens.

De weduwe van Ulger heeft samen met onderzoeksjournalist Stella Braam een beroep gedaan op het fonds voor een bijdrage in de kosten voor de beroeps- en bezwaarprocedure tegen de AIVD.

Het Persvrijheidsfonds ziet graag een principiële uitspraak over de vraag of de AIVD bevoegd is om iemand te volgen en op welke gronden dit plaatsvindt. Het fonds is van mening dat een journalist onder deze omstandigheden namelijk niet in staat is om het vak goed uit te oefenen. Tevens vindt het fonds dat hier sprake is van een principiële kwestie die een ernstige belemmering vormt van de bronbescherming en daarmee ook de persvrijheid in heel Nederland raakt.

Bestuur

Bestuurswisseling bij het Persvrijheidsfonds

In 2022 vond een bestuurswisseling plaats bij het Persvrijheidsfonds

Bij de bestuursvergadering van 4 september 2022 kondigde de voorzitter van het Persvrijheidsfonds Folkert Jensma aan zijn functie te zullen neerleggen omdat hij kandidaat is voor het vicevoorzitterschap van de NVJ. Een van de huidige bestuursleden, Bart Brouwers, heeft de voorzittershamer van hem overgenomen.

De vacante bestuurszetel is ingevuld door Wilma Haan, adjunct-hoofdredacteur van NOS Nieuws. Eerder was zij freelance verslaggever, redacteur en later adjunct-hoofdredacteur NU.nl, chef bij Het Parool, directeur Open State Foundation en bestuurslid/voorzitter a.i. van de NVJ.

Tevens is tot het bestuur toegetreden Marcella Bredeveld. Zij is werkzaam bij NRC Media en verantwoordelijk voor duurzaamheidsbeleid binnen moederbedrijf Mediahuis. Eerder was zij adjunct-hoofdredacteur NRC, chef Binnenland en redacteur Economie bij NRC.

Auke Visser trad per 25 mei 2022 af als penningmeester. Zittend bestuurslid Ward Wijndelts heeft deze taken in portefeuille genomen.

Samenstelling bestuur

Het bestuur van het Persvrijheidsfonds bestaat uit:

- **Bart Brouwers**, voorzitter, hoogleraar journalistiek in Groningen, eigenaar van het Europese journalistieke platform Innovation Origins.
- **Thomas Bruning**, secretaris, algemeen secretaris Nederlandse Vereniging voor Journalisten, jurist.
- **Mariëtte Wolf**, mediahistoricus en programmaleider van het onderzoek Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950. Oud-directeur van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten en van het Persmuseum.
- **Wilma Haan**, adjunct-hoofdredacteur van NOS Nieuws. Eerder was zij freelance verslaggever, redacteur en later adjunct-hoofdredacteur NU.nl, chef bij Het Parool, directeur Open State Foundation en bestuurslid/voorzitter a.i. van de NVJ.

- **Ward Wijndelts**, penningmeester, hoofdredacteur Vrij Nederland, werkte van 2001-2017 voor NRC Media. Daarvoor was hij literair verslaggever voor NRC Handelsblad, ook was hij plaatsvervangend chef bij nrc.next.
- **Marcella Bredeveld**, vanaf 25 mei 2022, werkzaam bij NRC Media en verantwoordelijk voor duurzaamheidsbeleid binnen moederbedrijf Mediahuis. Eerder adjunct-hoofdredacteur NRC, chef Binnenland en redacteur Economie bij NRC.

Het bestuur verricht zijn taken onbezoldigd.

Grondleggers en ondersteuners

Grondleggers

Het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren en de Nederlandse Vereniging van Journalisten zijn de grondleggers van het Persvrijheidsfonds, de komende jaren ook materieel. Onderstaande partijen ondersteunen of hebben in het verleden bijgedragen aan de middelen van het Persvrijheidsfonds.

Ondersteuners

- Stichting Democratie en Media
- Stimuleringsfonds voor de Journalistiek
- Nederlandse Publieke Omroep
- Het Financieele Dagblad
- Regionale Publieke Omroep (RPO), voorheen stichting ROOS
- NTR, voorheen Nederlandse Programma Stichting (NPS)
- Stichting Reprorecht
- RTL Nieuws
- IFJ - International Federation of Journalists
- Sanoma Media
- Kennedy van der Laan Advocaten & Notarissen
- Talpa TV, voorheen SBS Productions B.V.

Doelstellingen

De Stichting Persvrijheidsfonds heeft de volgende doelstellingen:

- Het entameren en ondersteunen van juridische procedures die een principiële karakter hebben en die het de beroepsgroep mogelijk blijven maken in zoveel mogelijk vrijheid haar werk te kunnen doen;
- Het verdedigen van de persvrijheid in de ruimste zin van het woord;
- Gelden ter beschikking te stellen voor het voeren van principiële procedures, die persvrijheid van de Nederlandse media en meer specifiek het werken van die media in de meest optimale ongehinderde omstandigheden mogelijk moeten maken;
- Het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Zie ook: [Statuten en reglementen](#)

ANBI

Stichting Persvrijheidsfonds is per 1 juli 2019 door de belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Omdat alle ANBI's per 1 januari 2014 een publicatieplicht hebben vindt u op deze pagina alle gegevens van de stichting Persvrijheidsfonds op een rijtje.

Officiële naam Stichting Persvrijheidsfonds

KvK-nummer 34286584

Fiscaalnummer 818650850

Post- en bezoekadres Johannes Vermeerstraat 22
1071 DR Amsterdam

Telefoonnummer 020-303 9700

E-mailadres mail@persvrijheidsfonds.nl

Het Persvrijheidsfonds staat voor het verdedigen van de persvrijheid in de ruimste zin van het woord en voor het starten en ondersteunen van juridische procedures met een principiële karakter. Tevens staat het Persvrijheidsfonds voor het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door de overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen.

Graag verwijzen wij naar eerdere jaarverslagen die op de website staan.

Zie ook: [Beleidsplan 2019-2023](#)

Subsidieaanvraag

Een verzoek om een financiële bijdrage in een juridische procedure wordt in beginsel gedaan door de betrokken journalist of het betrokken medium. Uiteraard kunt u de aanvraag van een nadere toelichting laten voorzien door een gemachtigd advocaat/jurist.

Wij verzoeken u bij uw aanvraag minimaal in te gaan op de volgende drie punten:

1. Op welke wijze wordt (worden) u en/of daarmee uw vakgenoten belemmerd in de uitoefening van het vak?
2. Indien relevant: in hoeverre heeft u zelf voldaan aan de correcte en zorgvuldige uitoefening van het vak?
3. Voor welk bedrag zoekt u steun bij het fonds en hoe groot is dat bedrag ten opzichte van de totale kosten van de procedure? Wordt uw zaak door anderen gesteund, dan willen we graag weten wie de medefinanciers zijn en tegen welk bedrag.

Als aan u subsidie wordt toegekend zal het bestuur van het Persvrijheidsfonds duidelijk aangeven per wanneer de subsidie ingaat en voor welke procedure deze bestemd is.

De door het Persvrijheidsfonds toegezegde financiële bijdrage moet binnen twee jaar na afronding van de desbetreffende procedure gedeclareerd worden bij het fonds anders komt de bijdrage te vervallen.

Als er relevante stukken zijn die uw aanvraag kunnen onderbouwen wilt u deze dan meezenden? Wilt u de aanvraag tevens voorzien van uw e-mailadres en telefoonnummer? De aanvraag kan per post of per e-mail ingediend worden bij het Persvrijheidsfonds.

Contact

Stichting Persvrijheidsfonds
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam

Telefoon : 020 - 3039700 (via de NVJ-telefooncentrale)
E-mail : mail@persvrijheidsfonds.nl

Jaarrekening 2022

Balans per 31 december		2022	2021
ACTIVA			
Vorderingen en overlopende activa	(1)	€ -	€ 3.862
Liquide middelen	(2)	€ 69.524	€ 73.452
Totaal		<u>€ 69.524</u>	<u>€ 77.314</u>
PASSIVA			
<i>Eigen Vermogen</i>			
Algemene reserve	(3)	€ 52.296	€ 61.264
Kortlopende schulden en overlopende passiva	(4)	€ 17.228	€ 16.050
Totaal		<u>€ 69.524</u>	<u>€ 77.314</u>
Staat van baten en lasten			
Baten			
Baten van particulieren	(5)	€ 10.105	€ 485
Baten van bedrijven	(6)		€ 500
Baten van andere organisaties zonder winststreven	(7)		€ 9.611
Som van de baten		<u>€ 10.105</u>	<u>€ 10.596</u>
Lasten			
Besteed aan de doelstelling	(8)	€ 18.180	€ 20.918
Kosten bestuur en bankbeheer	(9)	€ 893	€ 164
Som van de lasten		<u>€ 19.073</u>	<u>€ 21.081</u>
Saldo voor financiële baten en lasten		<u>€ -8.968</u>	<u>€ -10.485</u>
Saldo financiële baten en lasten	(10)	€ -	€ -
Saldo van baten en lasten		<u>€ -8.968</u>	<u>€ -10.485</u>
Bestemming saldo van baten en lasten			
Onttrekking aan Algemene reserve		€ -8.968	€ -10.485

Toelichting op de balans

(1) Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2022	31-12-2021
aan NVJ voorgesloten bedrag	€ -	€ 3.862
	<u>€ -</u>	<u>€ 3.862</u>

(2) Liquide middelen

	31-12-2022	31-12-2021
ING betaalrekening	€ 6.589	€ 3.387
ING spaarrekening	€ 62.935	€ 70.065
	<u>€ 69.524</u>	<u>€ 73.452</u>

De onder de liquide middelen opgenomen banktegoeden zijn direct opvraagbaar.

(3) Algemene reserve

	31-12-2022	31-12-2021
Stand per 1 januari	€ 61.264	€ 71.749
Resultaat boekjaar	€ -8.968	€ -10.485
Stand per 31 december	<u>€ 52.296</u>	<u>€ 61.264</u>

(4) Kortlopende schulden en overlopende passiva

	31-12-2022	31-12-2021
door NVJ voorgesloten bedrag	€ 1.178	
R. Hendriks	€ 5.000	€ 5.000
Oproep journalist als getuige	€ 5.000	€ 5.000
M. de Swart	€ 6.050	€ 6.050
	<u>€ 17.228</u>	<u>€ 16.050</u>

De kortlopende schulden bestaan uit toezeggingen die binnen 1 jaar in rechte afdwingbaar zijn.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(5) Baten van particulieren

	2022	2021
Donaties via Whydonate.eu	€ 95	€ 475
G.F. Hoogervorst		€ 10
Ir. A.C.M. Heersche eo	€ 10.010	
C.M.A. Heersche-Pijnenborg		
	<u>€ 10.105</u>	<u>€ 485</u>

(6) Baten van bedrijven

	2022	2021
Bind Film B.V.		€ 500

(7) Baten van andere organisaties zonder winststreven

	2022	2021
St.Persprijns Jacques van Veen		€ 9.611

(8) Besteed aan de doelstelling

	2022	2021
Rob Hornstra	€ 1.000	€ 1.238
R. Hendriks		€ 5.000
Oproep journalist als getuige		€ 5.000
M. de Swart		€ 6.050
A.A.M. van Unen/Mehmet Ülger vs AIVD	€ 2.500	
* S.M.M. Braam vs AIVD	€ 5.000	
** Freedom Internet BV	€ 6.050	
Persvrijheidsmonitor	€ 3.630	€ 3.630
	<u>€ 18.180</u>	<u>€ 20.918</u>

* Factuur 7,5K: 2,5K voor rekening van de NVJ en 5K voor Persvrijheidsfonds

** Coalitie Internetproviders vs EU verordening blokkade Russische mediakanalen

(9) Kosten beheer en administratie

	2022	2021
Bestuurskosten	€ 720	€ 55
Bankkosten betaalrekening	€ 173	€ 109
	<u>€ 893</u>	<u>€ 164</u>

(10) Saldo financiële baten en lasten

	2022	2021
Rente van ING spaarrekening	€ -	€ -